

1990
grote Maaskantprijs
Gerrit Blom namens Rijkswaterstaat

JURY
Marc Dubois
Dick Frieling
Sjoerd Soeters
Pim Vermeulen
Auke van der Woud

READER
Michelle Provoost
D'Laine Camp

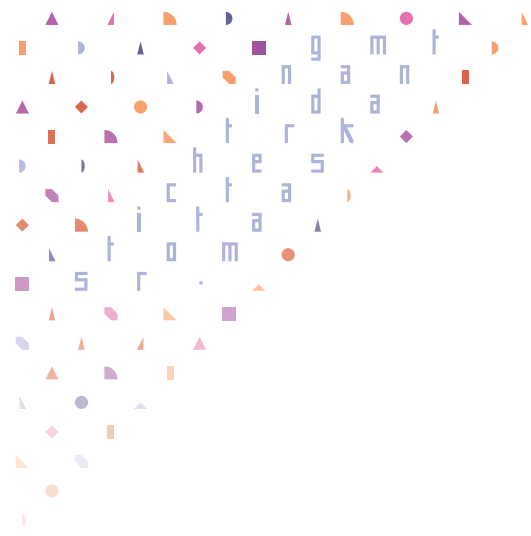
JURYRAPPORT

Het leerproces gematerialiseerd

De voorbeeldige wijze waarop Rijkswaterstaat een zo complexe maatschappelijke opgave als de waterhuishoudkundige herinrichting van de Nederlandse Delta voor een breed publiek toegankelijk maakt tot in de kern van de beslissingen, is reden deze dienst voor te dragen voor de Rotterdam-Maaskantprijs 1990. De jury van de Rotterdam- Maaskantprijs 1990 weet dat hij met dit advies op de grens balanceert van de bedoelingen van de statuten. Derhalve volgt er (alweer) een brede en gefundeerde uitleg. De prijs stelt zich immers ten doel het manifest maken van bouwen als maatschappelijk proces en het in brede kring bevorderen dat de vormgeving van de ruimtelijke omgeving bewust wordt beleefd.

De juryleden kijken in hun advies terug naar de Deltawerken, maar houden tegelijk het oog gericht op de nabije toekomst. Die twee richtingen verwoorden ze in hun rapport. In het perspectief van de grote ruimtelijke operatie waar Nederland blijkens de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening voor staat in de komende decennia, verdienen ruimtelijke opgaven die qua formaat met de komende ontwikkelingen zijn te vergelijken, in het bijzonder aandacht. De Deltawerken kunnen dienen als recent voorbeeld van een in ruimte en tijd omvangrijk, ingrijpend en leerzaam bouwproject. De vele vraagstukken met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering zijn meer dan 30 jaar in 'driemaandelijke berichten' op een voor iedereen toegankelijke wijze belicht. Halfjaarlijkse voortgangsrapportages aan de volksvertegenwoordiging boden gelegenheid de ontwikkeling van het project in materiële zin te volgen. Met name de beleidsanalyse heeft ertoe bijgedragen dat de maatschappelijke confrontatie over de nieuwe verhoudingen tussen natuur en cultuur kon groeien tot consensus. Zonder af te glijden naar een slap compromis, heeft men vastgehouden aan een synthese van tegengestelde waarden. De verschijningsvorm van de Deltawerken kan zonder aarzeling worden aangemerkt als cultuuruiting van hoge ruimtelijke kwaliteit.

Op zoek naar de bronnen van het waterstaatkundig ontwerpproces voeren juryleden tal van gesprekken. Wie zijn de participanten in het debat en moeten zij bekroond worden? Het besluitvormingsproces over de Deltawerken verliep ooit zo diffuus dat het onderscheid tussen gangmakers, meelopers en mensen

die gewoon hun werk deden (technisch, activistisch, politiek of anderszins) niet kan worden gemaakt. Steeds meer wordt duidelijk dat het gezamenlijk leerproces in 30 jaar en de dimensie van het begrip kwaliteit centraal komen te staan. Het creëren en in stand houden van ruimtelijke kwaliteit in een dichtbevolkt land als Nederland moet beloond worden. Niet in enkele personen maar in Rijkswaterstaat als geheel, vindt de jury. Daarbij is de leidende gedachte dat het leerproces van de Deltawerken nieuwe generaties in staat stelt lering te trekken uit de wijze waarop de ruimtelijke kwaliteit tot stand komt. De Deltawerken hebben immers het aanzien van Nederland in de monding van Rijn, Maas en Schelde duurzaam veranderd. Zeearmen die diep landinwaarts reikten zijn getransformeerd tot een samenstel van wateren met of zonder getijden, met stilstaand of stromend water, met zoet of zout water.

Concept en ontwerp met de stormvloedkering als kristallisatiepunt hielden de gemoederen in Nederland tientallen jaren bezig. De grenzen tussen land en zee werden opnieuw gedefinieerd en daarmee nieuwe verhoudingen tussen natuur en cultuur. De spectaculaire schaal waarop dit alles gebeurde, het lange tijdpad, de omvang van het werk en de brede aandacht van de bevolking geven het zijn uniciteit. Het innovatieve communicatie proces dat dit alles voortdurend begeleidde, maakt dat Rijkswaterstaat de Rotterdam-Maaskantprijs krijgt. De jury hoopt dat de herinrichting van het hart van dit Deltaland ook voor Rijkswaterstaat een prikkelend toekomstperspectief is. Daarbij wijst men er op dat de waterhuishoudkundige Deltawerken in vergelijking met de komende opgaven voor herinrichting van de Randstad het karakter van een vingeroefening krijgen.

Infrastructuur behoort in een dichtbevolkt land tot de dagelijkse ervaringswereld van de mensen die er wonen. De jury eindigt zijn rapport met een wens: 'Moge de infrastructuur voor de stromen van mensen en goederen in dit land in de komende decennia eenzelfde kwaliteit krijgen als de waterstromen in de monding van Rijn, Maas en Schelde: Deltakwaliteit.'